

Chmielowski o Indiach

India (fragment)

Nowe Ateny, albo Akademia wszelkiej scjencji pełna, na różne tytuły jak na classec podzielona, mądrym dla memoriału, idiotom dla nauki, politykom dla praktyki, melancholikom dla rozrywki erygowana, [1]Lwów, 1745

ksiądz Chmielowski Benedykt (Joachim)

BRACHMANES Indyjscy Filozofowie, albo Mędrzy, a raczey Uczni wykrętarze, Hypokrycy, po Grecku Gymnosophistae zwani, w upatrywaniu Niebieskich Obrotów, w tajemnicach natury ciekawi szpyracze. Wierzą oni y ucza, że trzy córki P. BÓG zesłał na świat, z których Naród ludzki rozmnożył się, a że oni są z jedney z tych zrodzeni, białą y chlubią się; na tę pamiątkę na ciele gołym ramienia swego aż do śmierci noszą trzy cienkie nici. Prosty lud ma ich za Świętych, widząc ostrość powierzchowną umartwienia, bo tylko zieleń y korzonkami się posilają, często koląc y krając ciała własne. Wierzą iak wszyscy Indyanie Metempsychosim, to iest Przechodzenie dusz z ciała iednego w drugie; ten błąd mając z Pytagorosa, od Kościoła Bożego wyklęty; z tey racyi żadnego bydłęcia, nawet y pchły, wszy, komara zabić strzegą się, mając to za grzech. Modlą się obróceni ku słońcu, mając go za Boga y niektórzy dzień cały iak wryci na tey trwałej modlitwie; czcą item Brumą, Wesnę, Butzen Bożków, y innych 35 milionów Deastrów. W skrytości iednak są wielcy sceleraci, prostego ludu zwodcy, do lepszego przedsięwzięcia przeszkodnicy.

Autorem Brachmanow był Brachman nieiaki, nauki Pytagoresa Sektarz, wielki zwodca, w pośrodku Indyi sam centrum nequitiæ (...niegodziwości), na miejscu Tien-Truc Gnoć urodzony, którego Matce przywidziało się, że słońca porodziła białego przez bok lewy. Filozofa tego zowią Indyanie Rama, Chińczykowie Xekiau, Japończykowie Xaca. Dzisieysi Brachmanowie mają go za Trismegista. Miał zrazu Brachman na puszczy Uczniów 500, tych zmniejszył do 50, tandem do 10 naywyborniejszych. Trzymają o nim, że Transmigracyi z ciała w ciało uczynił 50 tysięcy razy, tandem wstąpił w białego słońca. Z tey racyi Sekwitowie iego Brachmanes mięsa żadnego, syra, mleka nigdy nie kosztują, żeby swego Prawodawcy duszy nie poślęli, w tym albo w tym zwierzęciu będącej. Nauczają, że iest 7 species (rodzajów) morza na świecie: 1. z wody, 2. z mleka, 3. z śmietany, 4. z masła, 5. z soli, 6. z cukru, 7. z wina. Pismo y charaktery swoje mai osobliwe, dowcipne y ięzyk własny Brachmański. Trzymają, że życie tuteysze iest Conceptio ad Vitam (poczuciem do życia), śmierć zaś mają za prawdziwe wejście do życia, dla tego dobrowolną sobie śmierć zadają, prędzey transituri ad veram vitam (chcąc przejść do prawdziwego życia). Poważnieysi między Brachmanami zowią się Joghi, którzy prowadzą żywot pustelniczny w iaskiniach na wielkich utrudzeniach, potym dostępują tytułu Abdutów, a z nim licencyi na wszelką sprośność. Taka iest mądrość y życie tych Filozofów Brachmanów.

Religia SIAMCZYKÓW [takaz w Japonii, w Pegu y Narsindzie] bardzo iest błędna y nie rozumna, wierzących pluralitatem (w wielość) niezliczonych Bogów; nawet 4 Elementom Bóstwo przyznają; a kto z nich bardziej do którego elementu był nabożny, na tym się każe po śmierci chować, alias nabożny do Powietrza, na pewnym drzewie ciało swoje ad pastum avium (na pastwę ptaków) każe zawiesić; nabożny do Ziemi, w ziemi zakopać; dewot do Wody, w wodę wrzucić; do Ognia nabożny, w ogień wrzucić.

Przypisy:

[1] Krótka nota o Nowych Atenach w Leksykonie literatury polskiej: "Jest to dzieło charakterystyczne dla czasów saskich (wydanie pierwsze w latach 1745-1746, drugie Racjonalista.pl

w latach 1754-1756). W dobie gdy prawie zupełnie zanikło piśmiennictwo naukowe, encyklopedia ta była podstawowym źródłem wiedzy, z którego korzystała szlachta. Książę Chmielowski pisząc Nowe Ateny zapoznał się z ogromną literaturą omawiającą takie m.in. dziedziny, jak mitologia, demonologia i magia, astronomia i astrologia, mineralogia, historia, botanika. Nie były to jednak zawsze źródła posiadające prawdziwą wartość naukową; przeważały wśród nich teksty średniowieczne i dzieła starożytne. Zaznaczyć jednak trzeba, że oprócz informacji o wątpliwym znaczeniu naukowym w encyklopedii tej autor zamieścił również rzeczywiście cenne wiadomości (szczególnie z zakresu geografii). Imponująca była też znajomość autora wszelkich przesądów, zabobonów, czarów (krytykował tylko te, których zakazywał Kościół). W Nowych Atenach można odnaleźć również rozmaite rady dotyczące np. złych snów czy kłopotów małżeńskich - a więc problemów zawsze aktualnych. Dzieło to dorobiło się w historii literatury polskiej sławy czołowego przykładu ciemnoty i zacofania społeczeństwa, a zwłaszcza szlachty, w Polsce czasów saskich. Już w oświeceniu pojawiły się zarzuty pod adresem Chmielowskiego i jego kompendium. Krytkowano nie tylko to, że podane w nim informacje były często nieprawdziwe, ale także fakt, iż zostały tam zamieszczone dane zbędne dla dobrego funkcjonowania społeczeństwa, a nawet dla niego szkodliwe. Jako przykład służyła księga, w której omówiono zagadnienia zoologiczne. Autor skupił się na podaniu wiadomości o dziwaczności natury i zwierzętach rodem z podań i mitów (np. smoków, ryboptaków). Pomiął natomiast te, które były człowiekowi najlepiej znane i najbardziej przydatne, a więc stworzenia domowe. Do historii przeszła już jego słynna definicja konia: "Koń jaki jest, każdy widzi". I faktycznie."

(Publikacja: 14-05-2002 Ostatnia zmiana: 27-02-2004)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,25) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,25>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych

niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl